

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp van decreet tot wijziging van meerdere decreten over het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de studietoelagen in het hoger onderwijs en de kinderdagverblijven en voor- en nabewaking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad
 - Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Het decreet bevat bijkomende bepalingen om de begroting Onderwijs voor 2026 uitvoerbaar te maken. De in het kader van de begrotingsbesprekingen afgesproken besparingen rond studietoelagen en kinderdagverblijven en voor- en nabewaking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad worden doorgevoerd.
Definitieve goedkeuring.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

De maatregelen in dit decreet betreffen de beleidsvelden:
kleuter- en leerplichtonderwijs;
ondersteuning van het onderwijsveld.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Programmadecreet

De bepalingen in verband met de besparingen rond studietoelagen, kinderdagverblijven en voor- en nabewaking waren oorspronkelijk opgenomen in het voorontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2026.

Voor de eerste principiële goedkeuring van het programmadecreet werden de volgende adviezen ingewonnen:

Beperking studietoelagen

Wetgevingsadvies nr. 2025/392 van 30/09/2025

Jokeradvies van 02/10/2025

IF-advies: BV/2025003637, dd. 25/09/2025

Akkoord van de minister bevoegd voor het budgettair beleid: 02/10/2025

Opheffing van de bepalingen m.b.t. de Kinderdagverblijven van het gemeenschapsonderwijs, gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad

Wetgevingsadvies nr. 2025/396 van 30/09/2025

Jokeradvies van 02/10/2025

IF-advies: BV/2025003646+47, dd. 29/09/2025

Akkoord van de minister bevoegd voor het budgettair beleid: 02/10/2025

Opheffing van de bepalingen m.b.t. de personeelsleden tewerkgesteld in de voor- en nabewaking in de Nederlandstalige basisscholen van het gemeenschapsonderwijs in tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

Wetgevingsadvies nr. 2025/395 van 30/09/2025

Jokeradvies van 02/10/2025

IF-advies: BV/2025003646+47, dd. 29/09/2025

Akkoord van de minister bevoegd voor het budgettair beleid: 02/10/2025

Het voorontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2026 werd principieel goedgekeurd op de zitting van de Vlaamse Regering van 3 oktober 2025 (VR 2025 0310 DOC.0898) met het oog op de adviesaanvraag bij de strategische adviesraden, op de onderhandelingen met de sociale partners en op de adviesaanvraag bij de Raad van State.

De Raad van State gaf advies 78.299/1-3-16 op 13 oktober 2025. In haar advies verklaarde de Raad van State dat de spoedeisendheid voor deze artikelen niet kon worden aanvaard en dat de adviesaanvraag voor deze artikelen bijgevolg onontvankelijk was. Daardoor is ook niet voldaan aan de adviesverplichting.

De SERV gaf advies op 15 oktober 2025.

De VLOR gaf advies op 20 oktober 2025.

Bij het geven van de protocollen bij het programmadecreet werd ervan uitgegaan dat de door de Raad van State onontvankelijk verklaarde artikelen niet deel zouden uitmaken van het programmadecreet. De betrokken artikelen werden dus niet formeel onderhandeld tijdens de onderhandelingen voor het programmadecreet.

Decreet tot wijziging van meerdere decreten over het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de studietoelagen in het hoger onderwijs en de kinderdagverblijven en voor- en nabewaking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

De betrokken artikelen werden overgeheveld naar dit ontwerp van decreet. Dit nieuwe decreet kreeg in zijn geheel een begrotingsakkoord op 23 oktober 2025.

Het voorontwerp werd principieel goedgekeurd op de zitting van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2025 (VR 2025 2410 DOC.0993) met het oog op de onderhandelingen met de sociale partners.

De onderhandelingen vonden plaats op 18 november 2025. Er werd uiteindelijk vastgesteld dat het niet nodig was om het voorontwerp te onderhandelen in het overkoepelend onderhandelingscomité voor het gesubsidieerd vrij onderwijs omdat de betrokken bepalingen ofwel het hoger onderwijs, dan wel het gemeenschapsonderwijs betroffen. Geen enkele bepaling uit het voorontwerp heeft relevantie voor het gesubsidieerd vrij onderwijs.

De betrokken onderhandelingen hebben geleid tot de volgende protocollen:

- Protocol nr. 163 houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in sectorcomité X - Onderwijs (Vlaamse Gemeenschap) op 18/11/2025 (28 november 2025);
- Protocol nr. 149 houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in de vergadering van het Vlaams onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs en het Universitair Ziekenhuis Gent op 18/11/2025 (28 november 2025).

Naar aanleiding van het protocol nr. 163 houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in sectorcomité x – onderwijs (Vlaamse Gemeenschap) op 18/11/2025 werd aan het GO! het masterplan, waarnaar verwezen, opgevraagd. Uit de documenten die bezorgd werden, blijkt niet dat de Vlaamse Regering in het verleden een engagement is aangegaan. Ze zal dat ook nu niet doen en het voorstel zoals opgenomen in het ontwerp van decreet blijft bijgevolg inhoudelijk ongewijzigd.

Wel zal de Vlaamse Regering in overleg treden met de Scholengroep Brussel, het GO!, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en andere relevante actoren, met het oog op het zoveel mogelijk waarborgen van de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening.

Er werden wel nog enkele legistieke correcties doorgevoerd.

Het voorontwerp werd een tweede keer principieel goedgekeurd op de zitting van de Vlaamse Regering van 12 december 2025 (VR 2025 0512 DOC.1151) (sic) met het oog op de adviesaanvraag bij de Raad van State.

De Raad van State heeft over het voorontwerp op 11 februari 2026 advies 78.668/1 uitgebracht. De wijze waarop werd omgegaan met dit advies, wordt verduidelijkt in punt 2. Inhoud.

2. INHOUD

De bijkomende bepalingen zijn nodig om de begroting Onderwijs voor 2026 uitvoerbaar te maken. Zo worden een aantal in het kader van de begrotingsbesprekingen afgesproken besparingen doorgevoerd.

Om te besparen op de studietoelagen wordt een maximumleeftijd bepaald (30 jaar) en moet een student minstens 54 studiepunten opnemen om in aanmerking te komen voor een studietoelage. Door het verhogen van het aantal studiepunten als voorwaarde om in aanmerking te komen voor een studietoelage, zal het aantal studenten die een studietoelage ontvangen dalen. Op deze voorwaarde van het opnemen van minstens 54 studiepunten worden enkele uitzonderingen voorzien, bijvoorbeeld voor werkstudenten en voor studenten met een functiebeperking. Bij de +30-jarigen wordt er een uitzondering voorzien voor studenten die omwille van bijzondere omstandigheden of overmacht voor het bereiken van die leeftijdsgrens niet konden studeren. Om het effect van deze daling op de financieringsbonus voor beursstudenten die is voorzien in de berekening van de financiering voor hogeronderwijsinstellingen te temperen, wordt deze financieringsbonus in de toekomst voorzien voor 'beurstariefstudenten' in plaats van voor 'beursstudenten'.

Er wordt ook bespaard op de financiering van het personeel dat werkt in de kinderdagverblijven van het gemeenschapsonderwijs in Brussel en in de voor- en nabewaking in Nederlandstalige basisscholen in Brussel.

Hierna volgt een overzicht van de aanpassingen aan het ontwerp van decreet en bijbehorende memorie van toelichting, ten opzichte van de versie goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 12 december 2025.

Vooreerst wordt er tegemoet gekomen aan de bemerkingen van de Raad van State in verband met de studietoelagen.

De Raad van State komt tot de conclusie dat de stellers van het voorontwerp de beperkingen van het recht op studietoelagen aan een bijkomend onderzoek dienen te onderwerpen en in het bijzonder meer afdoende zullen moeten kunnen aantonen dat de ontworpen maatregelen geen onevenredige gevolgen hebben voor de betrokken studenten in het licht van de algemene doelstelling die met het stelsel van studiefinanciering wordt nagestreefd.

Daarnaast zijn er een aantal juridisch-technische opmerkingen, waarvan de belangrijkste betrekking hebben op de correcte formulering van de toepassing in de tijd en van de overgangsregeling.

Reactie op dit advies:

Vooreerst verwijst de afdeling Wetgeving van de Raad van State in zijn advies naar "*de recente ontwikkeling in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake de standstill-verplichting die voortvloeit uit artikel 23 van de Grondwet*", waaruit volgt dat het niet volstaat om een motief van algemeen belang aan te voeren, maar "*er dient ook nagegaan te worden of de maatregel geen onevenredige gevolgen heeft voor de betrokkenen*". Het kwam de afdeling Wetgeving van de Raad van State voor dat de gewijzigde invulling die de *standstill*-verplichting uit artikel 23 van de

Belgische Grondwet in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof gekregen heeft, eveneens bepalend zou zijn voor de invulling van de *standstill*-verplichting uit artikel 13.2, lid 2, e) van het ESCR-verdrag. Uit het advies van de afdeling Wetgeving blijkt dat zij haar analyse op die premisse heeft gesteund, en de ontworpen bepalingen inderdaad heeft beoordeeld in het licht van artikel 13.2, lid 2, e) van het ESCR-verdrag alsof die bepaling een *standstill*-verplichting zou bevatten waaraan dezelfde invulling zou moeten worden gegeven als de gewijzigde invulling die de *standstill*-verplichting uit artikel 23 van de Grondwet heeft gekregen in bepaalde rechtspraak van het Grondwettelijk Hof.

Dat uitgangspunt kan echter niet worden bijgetreden. De afdeling Wetgeving van de Raad van State past in essentie de in 2023 gewijzigde interpretatie van het Grondwettelijk Hof over artikel 23 van de Grondwet *mutatis mutandis* toe op de *standstill*-verplichting die voortvloeit uit een *andere* bepaling uit een *andere* norm in een *andere* aangelegenheid, en dat zonder verdere toelichting. Uit de loutere omstandigheid dat het Grondwettelijk Hof, sinds 2023, in het kader van de toets aan artikel 23 van de Grondwet ook nagaat of de getoetste regeling (on)evenredige gevolgen heeft, vloeit echter niet als zodanig voort dat dit ook het geval zou zijn voor de *standstill*-verplichting die voortvloeit uit een internationaal verdrag zoals het ESCR-verdrag, temeer nu dat verdrag toegepast wordt een andere aangelegenheid, met name het onderwijs. Er moet namelijk worden aangenomen dat artikel 13.2 lid 2, e) van het ESCR-verdrag een *andere* norm is met een *autonome* betekenis, waarvan de draagwijdte niet kan worden gewijzigd, louter door de interpretatie van een *andere* bepaling in de interne rechtsorde. Er moet worden aangenomen dat het ESCR-verdrag in alle verdragstaten dezelfde betekenis en draagwijdte heeft. Het lijkt dan ook moeilijk houdbaar om aan te nemen dat een rechtscollege uit één lidstaat de draagwijdte van het ESCR-verdrag zou kunnen wijzigen, louter en alleen (en zonder verdere argumentatie) omdat een gelijkaardig beginsel in een andere norm in een andere aangelegenheid in de Grondwet van die lidstaat inmiddels een andere interpretatie heeft gekregen. Er wordt door de afdeling Wetgeving van de Raad van State ook niet vooropgesteld dat artikel 23 van de Grondwet en artikel 13.2 lid 2, e) van het ESCR-verdrag analoge grondrechten zouden zijn, die dus een gelijkaardige invulling zouden moeten krijgen.

De stelling van de afdeling Wetgeving van de Raad van State wordt dan ook door geen enkel arrest van het Grondwettelijk Hof, noch van een ander rechtscollege, ondersteund.

De afdeling Wetgeving van de Raad van State verwijst in zijn advies in voetnoot naar een arrest van het Grondwettelijk Hof van 6 februari 2025, nr. 19/2025, B.13. Die verwijzing is echter niet dienstig. In het arrest toetst het Hof weliswaar een regeling aan het *standstill*-beginsel vervat in artikel 23 van de Grondwet, maar van artikel 13 van het ESCR-verdrag of de daarin vervatte *standstill*-verplichting is in dit arrest geen sprake. Uit dat arrest kan dan ook niet worden afgeleid dat het bij de beoordeling van de *standstill*-verplichting uit artikel 13 ESCR-verdrag en de verantwoording van een gebeurlijke aanzienlijke achteruitgang van het geboden beschermingsniveau niet (langer) zou volstaan om een motief van algemeen belang aan te voeren, omdat ook zou dienen nagegaan te worden of de maatregel geen onevenredige gevolgen heeft voor de betrokkenen.

Aangezien de *standstill*-verplichting vervat in artikel 13.2, lid 2, e) van het ESCR-verdrag geen afzonderlijke proportionaliteitstoets vereist, kan de kritiek van de afdeling Wetgeving van de Raad van State in nr. 3.2.1 van het advies niet worden gevolgd.

Deze overwegingen nemen echter niet weg dat de decreetgever de inhoudelijke bemerkingen van de Raad van State, mede in het licht van het gelijkheidsbeginsel in onderwijszaken zoals vervat in artikel 24, §4 van de Grondwet, wel degelijk in acht heeft genomen en daar ook gevolg aan heeft gegeven

- enerzijds, door het voorontwerp van decreet aan een bijkomend onderzoek te onderwerpen en een uitgebreidere verantwoording op te nemen in de memorie van toelichting die rekening houdt met de opmerkingen van de afdeling wetgeving van de Raad van State; en,
- anderzijds, door te voorzien in een aantal bijkomende uitzonderingsgronden, die ervoor moeten zorgen dat de ontworpen maatregelen geen onevenredige gevolgen hebben voor specifieke categorieën van studenten.

Voor wat betreft de invoering van een leeftijdsgrens van 30 jaar, moet in de eerste plaats worden opgemerkt dat de afdeling Wetgeving van de Raad van State in overwegingen nr. 3.3.1 en 3.3.2 van zijn advies erkent dat de nagestreefde budgettaire doelstelling als wettig moet worden beschouwd en dat de invoering van een leeftijdsgrens *“bij(draagt) aan het streven naar ‘gezonde overheidsfinanciën”* en dus pertinent is in het licht van die doelstelling. Voor wat betreft de gevolgen van deze maatregel voor de betrokken studenten, erkent de afdeling Wetgeving van de Raad van State dat de decreetgever *“de verscheidenheid van toestanden met een zekere graad van benadering op (moet) vangen”*, maar oordeelt het niettemin dat bepaalde studenten die om diverse redenen in een meer precaire financiële toestand bevinden en voor zij de leeftijd van 30 jaar bereiken om die reden *“niet in staat zijn om (...) een opleiding in het hoger onderwijs te starten”*. Bij die specifieke studenten *“lijkt de ontworpen maatregel (...) tot evenredige gevolgen aanleiding te kunnen geven”*. *A contrario* kan daaruit worden afgeleid dat de afdeling Wetgeving van de Raad van State voor de *andere*, grote groep studenten van oordeel is dat er geen sprake is van onevenredige gevolgen en dus verantwoord kan worden in het licht van het gelijkheidsbeginsel en het standstillbeginsel zoals vervat in artikel 13, lid 2, e) van het ESCR-verdrag.

De decreetgever wil echter niet blind blijven voor de groep studenten die om verschillende redenen mogelijks niet in staat zijn om een opleiding hoger onderwijs te starten en hun studies ook af te ronden als zij de leeftijd van 30 jaar bereiken. Enerzijds verwijst de Raad van State naar de groep studenten die hun diploma secundair onderwijs pas op een latere leeftijd behaalt en anderzijds naar de groep studenten die omwille van sociale of financiële redenen niet voor hun dertig jaar een opleiding in het hoger onderwijs afronden. De Raad van State suggereert om in plaats van een harde leeftijdsgrens het opleggen van een bepaalde periode te overwegen, dan wel om een afwijkingsmechanisme te voorzien voor studenten die werkelijke financiële drempels ondervonden om hoger hogere studies aan te vatten of voort te zetten.

Beide pistes werden verkend. De eerste piste lijkt evenwel geen adequate oplossing, omdat – zeker in de graduaten – er een grote instroom van studenten zonder diploma secundair onderwijs bestaat via de afwijkende toelatingsvoorwaarden. Het vervangen van de harde leeftijdsgrens door een bepaalde periode na het behalen van het diploma secundair onderwijs is geen oplossing voor deze specifieke groep. Deze werkwijze sluit niet uit dat bepaalde kwetsbare studenten ook na deze periode om sociale en financiële redenen niet in staat zijn op een opleiding in het hoger onderwijs te starten, waardoor aan de opmerking van de Raad van State niet tegemoet zou worden gekomen.

Om een antwoord te bieden aan de opmerking van de Raad van State wordt gekozen voor een aanpak die het dichtste aanleunt bij de ratio legis van de studietoelagen, nl. kansen voorzien voor

studenten die tegen bepaalde drempels aanlopen en daardoor in het verleden belemmerd werden om hun studies aan te vatten.

In het ontwerp van decreet wordt daarom voorzien dat studenten die 30 jaar of ouder zijn een uitzondering kunnen aanvragen om alsnog een studietoelage te verkrijgen. Om deze uitzondering te krijgen dient de student te kunnen aantonen dat er *“bijzondere omstandigheden of overmacht”* waren, waardoor het onmogelijk was om een opleiding in het hoger onderwijs aan te vatten en af te ronden voor de leeftijd van 30 jaar. We denken daarbij bijvoorbeeld aan een ernstige ziekte, de voltijdse zorg voor een ernstig ziek familielid, etc.

Door een open geformuleerde uitzonderingsgrond toe te voegen die niet gekoppeld is aan een welbepaald statuut of een vooraf afgebakende decretale sociale en/of financiële reden, is het mogelijk om rekening te houden met de concrete individuele situatie van de betrokken studenten en wordt tegemoetgekomen aan de opmerking van de Raad van State dat de ontworpen bepalingen voor een deel van de *“abstract omschreven categoriën van studenten”* die zich *“in een meer precaire financiële toestand bevindt”* mogelijks *“tot onevenredige gevolgen aanleiding (lijkt) te kunnen geven”*.

Studenten die een opleiding volgen in het kader van een overeenkomst met VDAB (zogenaamde 'OKOT-studenten') kunnen geen beroep doen op deze uitzondering. In deze gevallen voorziet VDAB immers in een financiële tegemoetkoming die er net op voorzien is om de financiële drempels om te gaan studeren voor deze groep studenten weg te nemen, waarbij VDAB instaat voor de betaling van het studiegeld en andere kosten van hun studie (vervoer, kinderopvang, studiemateriaal etc.).

Andere methodes die verwijzen naar meer afgebakende criteria (bv. het nog nooit gevolgd hebben van hoger onderwijs) zijn niet sluitend en bewaken niet of onvoldoende dat de financiële middelen die de overheid heeft, ingezet worden bij de studenten die het effectief het meest nodig hebben.

VDAB-studenten die ouder zijn dan 30 jaar kunnen uiteraard wel nog beurstariefstudent zijn en het verminderd inschrijvingsgeld genieten (dat VDAB dan voor hen betaalt).

Wat het tweede luik van de maatregelen rond studietoelagen betreft, merken we in het advies van de Raad van State vooral een vraag naar de ratio legis en de impact van de te voorziene uitzonderingen. De Raad van State gaat er namelijk in overweging nr. 3.4.2 vanuit dat *“de stellers van het voorontwerp (lijken) te willen aangeven dat de maatregel ervoor zorgt dat de studietoelagen worden voorbehouden aan studenten die hun studies succesvol doorlopen, minstens aan studenten waarvan de kans daartoe het grootst is”*.

Het is echter niet de bedoeling van de decreetgever om het instrument van de studietoelage te koppelen aan de voorwaarde van het (al dan niet) succesvol doorlopen van de studies. De ontworpen maatregel streeft in werkelijkheid andere doelstellingen na. De studietoelage is en blijft in de eerste plaats een instrument ter ondersteuning van studenten die, wegens hun financiële situatie, belemmeringen ondervinden bij het aanvatten of voortzetten van een hoger onderwijs traject.

Met deze maatregel beoogt de Vlaamse Regering:

- de efficiënte aanwending van publieke middelen te waarborgen: door een minimale studieomvang te vereisen, wordt vermeden dat publieke middelen worden ingezet voor inschrijvingen met een zeer beperkte studiebelasting die niet in verhouding staan tot de maatschappelijke investering.;
- de studietoelage te versterken als instrument ter ondersteuning van voltijds studeren: in het hoger onderwijs wordt in inschrijving tussen 54 en 66 studiepunten algemeen beschouwd als een voltijds academiejaar. Door de grens op 54 studiepunten te leggen, wordt aangesloten bij deze voltijdse norm, terwijl tegelijk een beperkte flexibiliteitsmarge wordt ingebouwd.
- de studievoortgang van studenten te stimuleren: door het opleggen van een minimale opname van 54 studiepunten wordt het signaal gegeven dat de studietoelage verbonden is aan een substantiële studiebelasting. Een bijna voltijdse opname stimuleert studenten om hun opleiding coherent te organiseren en voorkomt dat studietoelagen worden toegekend aan trajecten met een beperkte studiebelasting. Daarmee wordt niet enkel de individuele studievoortgang bevorderd, maar ook de algemene efficiëntie van het hogeronderwijssysteem ondersteund.

1° Doelmatige en verantwoorde besteding van publieke middelen

Een eerste doelstelling van het ontwerp betreft de doelmatige aanwending van publieke middelen. Studietoelagen worden gefinancierd met algemene begrotingsmiddelen en maken deel uit van het bredere sociale en onderwijsbeleid van de Vlaamse Gemeenschap. Het is dan ook verantwoord dat aan de toekenning ervan voorwaarden worden gekoppeld die waarborgen dat deze middelen terecht komen bij studenten die daadwerkelijk een substantieel studietraject opnemen, tenzij zij er een objectieve noodzaak bestaat om dat niet te doen.

Door een minimale studieomvang te vereisen, wordt vermeden dat publieke middelen worden ingezet voor inschrijvingen met een zeer beperkte studiebelasting die niet in verhouding staan tot de maatschappelijke investering. De maatregel draagt bij tot de legitimiteit en de duurzaamheid van het studietoelagenstelsel, doordat zij de koppeling versterkt tussen financiële ondersteuning en effectieve studie-inzet. Ook in dat opzicht is de maatregel dus pertinent.

2° Verduidelijking van het karakter van de studietoelage als ondersteuning van voltijds studeren

Een tweede doelstelling kadert in de bredere beleidsambitie om het normatieve uitgangspunt van voltijds studeren te bevestigen. In het hoger onderwijs wordt in inschrijving tussen 54 en 66 studiepunten algemeen beschouwd als een voltijds academiejaar. Door de grens op 54 studiepunten te leggen, wordt aangesloten bij deze voltijdse norm, terwijl tegelijk een beperkte flexibiliteitsmarge wordt ingebouwd. De maatregel is met andere woorden ook ten opzichte van deze tweede doelstelling pertinent.

De maatregel beoogt aldus een duidelijke positionering van de studietoelage als ondersteuning van een quasi voltijdse studie-inspanning. Tegelijk blijft ruimte bestaan voor afwijkingen in geval van objectief verantwoorde omstandigheden, zodat het sociale karakter van de regeling behouden blijft. Ook de evenredigheid van de maatregel wordt op deze manier gegarandeerd. Van een schending van artikel 13 van het ESCR-verdrag en artikel 24, §4 van de Grondwet is dan ook geen sprake.

De regelgeving voorziet in uitzonderingen voor studenten die, door uitzonderlijke sociale of individuele omstandigheden, geen 54 studiepunten kunnen opnemen.

Om de nodige rechtszekerheid voor deze groep te voorzien, werden de uitzonderingen verijnd en ingeschreven in het decreet zelf. Er werd ook geconcretiseerd hoe ze aangetoond worden. Zo wordt meteen ook duidelijk dat de gevolgen van de voorziene maatregelen beperkt en evenredig zijn voor die groep van studenten die een legitieme reden heeft om niet voltijds te studeren.

3° Stimuleren van studievoortgang en studie-engagement

De derde doelstelling van het ontwerp bestaat erin de studievoortgang van studenten te bevorderen. Door het opleggen van een minimale opname van 54 studiepunten wordt het signaal gegeven dat de studietoelage verbonden is aan een substantiële studiebelasting. Deze maatregel is pertinent in het licht van deze doelstelling, aangezien zij ertoe bijdraagt dat studenten bij de samenstelling van hun studietraject een voldoende ambitieuze studieplanning hanteren en hun opleiding niet structureel spreiden over een onredelijk lange periode zonder objectieve noodzaak.

Zoals de Raad van State in overweging nr. 3.4.3 van zijn advies aanhaalt, zal het ontworpen afwijkingsmechanisme ervoor zorgen dat *“de gevolgen voor heel wat betrokken studenten slechts beperkt zullen zijn”*.

Bijkomend, en in navolging van de opmerking van de Raad van State dat het *“niet duidelijk (is) of wel alle behartenswaardige gevallen worden gedekt door de zes (uitzonderingen)”*, wordt een extra uitzonderingsgrond ingevoegd. Zo voorzien de ontworpen bepalingen, in navolging van advies van de Raad van State, dat de rector of de algemeen directeur van de hogeronderwijsinstelling kan oordelen dat *“de sociale of individuele omstandigheid waarin de student zich bevindt (...) zo specifiek van aard (is) dat (...) het niet mogelijk is om 54 studiepunten op te nemen”* en de betrokken student daarom alsnog in aanmerking komt voor een studietoelage.

De maatregel beoogt tevens het versterken van het studie-engagement. Een bijna voltijdse opname stimuleert studenten om hun opleiding coherent te organiseren en voorkomt dat studietoelagen worden toegekend aan trajecten met een zeer beperkte studiebelasting. Daarmee wordt niet enkel de individuele studievoortgang bevorderd, maar ook de algemene efficiëntie van het hogeronderwijssysteem ondersteund. De stimulering van de studievoortgang leidt er bovendien toe dat een opleiding sneller kan worden voltooid.

Dit principe is sinds de invoering van het studietoelagekrediet al een integraal onderdeel geweest van de toekenning van studietoelagen waarbij studenten “beloond” werden met een hogere studietoelage naar mate ze zich voor meer studiepunten inschrijven en voor meer studiepunten slaagden.

Artikels 22 tot 26 van het decreet betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap (2007) voorzien in een mechanisme waarin het slagen voor opleidingsonderdelen resulteert in een teruggave van studietoelagekrediet dat opnieuw kan worden ingezet in een volgend academiejaar. Uit de formule in artikel 52 van datzelfde decreet volgt dat voor elk studiepunt waarvoor een student zich méér inschrijft gedurende een academiejaar, de studietoelage met gemiddeld ongeveer 1,5% stijgt. Vice versa: elk studiepunt waarvoor een student zich inschrijft voor minder dan een voltijds programma (60 studiepunten) wordt bestraft met een afname van de studietoelage met gemiddeld 1,5%. Ook in het verleden heeft de decreetgever dus al voorzien in een uitdrukkelijke

koppeling tussen het systeem van de studietoelagen en het bewaken van de studievoortgang van de studenten die in aanmerking komen voor zo een toelage.

Als laatste werden de bepalingen in verband met de inwerkingtreding en de overgangsregeling aangepast aan het advies.

Met betrekking tot de bepalingen over de kinderdagverblijven wordt, conform het advies van de Raad van State, een duidelijke en leesbare overgangsregeling ingeschreven in artikel IV.20, de oude bepaling wordt aldus vervangen. De overige artikelen van deel IV, hoofdstuk 3 worden opgeheven. Daarnaast wordt ook artikel IV.1, 3° opgeheven, zoals de Raad van State voorstelt. Verder wordt de termijn van 1 september 2026 behouden. De basisfinanciering voor de kinderdagverblijven vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin wijzigt niet, enkel de bijkomende financiering vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming wordt stopgezet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Beperking studietoelagen

In het kader van afspraken naar aanleiding van de besparingen wordt met deze maatregelen een besparing van 33.884.600 euro gerealiseerd.

We maken een schatting over de impact van deze maatregelen op basis van gegevens over de toekenning van de studietoelagen voor het academiejaar 2024-2025. Daaruit blijkt dat:

- Er een toelage werd toegekend aan ongeveer 3.800 studenten die 30 jaar of ouder waren op 31 december 2024. Dit voor een totaalbedrag van 9,3 miljoen euro (exclusief de 'participatietoelage student' die vanaf 2025-2026 reeds werd afgeschaft).
- Er een toelage werd toegekend aan ongeveer 16.400 studenten, jonger dan 30 jaar, met minder dan 54 opgenomen studiepunten in financierbare opleidingen, en die niet in hun diplomajaar zaten of een uitzondering kregen omwille van ziekte. Dit voor een totaalbedrag van 29,6 miljoen euro (exclusief de 'participatietoelage student' die vanaf 2025-2026 reeds werd afgeschaft).

Op basis van de gegevens van 2024-2025 zouden deze maatregelen een impact hebben op 20.200 beursstudenten die niet meer in aanmerking zouden komen, voor een totaalbedrag van 38,9 miljoen euro.

De impact van de uitzonderingen op het opnemen van minder dan 54 studiepunten kan (nog) niet worden becijferd. De data die hiervoor nodig zijn, zijn vandaag niet beschikbaar of onvolledig. Om deze uitzonderingen te kunnen voorzien, werd daarom voldoende budgettaire ruimte voorzien ten aanzien van de beoogde besparing.

Kinderdagverblijven

Het gaat om een besparing van 59 budgettaire voltijdse equivalenten.

De kostprijs voor 2026 bedraagt 1206,5 K euro (4 maanden in 2026).

Voor het jaar 2027 bedraagt deze 3619 K euro (12 maanden).

Voor- en nabewaking

Er zijn 25,3 budgettaire voltijdse equivalenten tewerkgesteld.

De kostprijs voor 2026 bedraagt voor 4 maanden 517,9 K euro (4 maanden in 2026.).

De kostprijs voor 2027 bedraagt 1554 K euro (12 maanden.)

De artikelen waarvoor het begrotingsakkoord vereist was, hebben dat gekregen in het kader van het voorontwerp van programmadecreet bij de begrotingsopmaak 2026. Daarnaast werd ook een begrotingsakkoord gegeven op het decreet in zijn geheel.

Er is geen wijziging inzake budgettaire impact ten opzichte van de eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet op 24 oktober 2025.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid in zake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van decreet heeft geen directe weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp van decreet zal ingediend worden in het Vlaams Parlement.

De Dienst Studietoelagen mag reeds communiceren over de inhoud van dit ontwerp van decreet, met het oog op de transparante communicatie naar studenten over de aanvragen voor het academiejaar 2026-2027. Daarbij moet nadrukkelijk aangegeven worden dat de toepassing afhankelijk wordt gesteld van de aanneming van het decreet in het parlement.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van decreet tot wijziging van meerdere decreten over het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft

de studietoelagen in het hoger onderwijs en de kinderdagverblijven en voor- en nabewaking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de bijhorende memorie van toelichting;

- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten voornoemd ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement;
- 3° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te machtigen om de bepalingen in voornoemd ontwerp van decreet mede te delen aan schoolbesturen, instellingen en betrokkenen, met uitdrukkelijke vermelding dat de toepassing ervan afhankelijk wordt gesteld van de aanneming van het decreet door het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

1. Ontwerp van decreet
2. Ontwerp van Memorie van Toelichting
3. Advies van de Raad van State